

เรื่อง

เหลียวหลังแลหน้า: ยี่สิบปีเศรษฐกิจสังคมไทย

กลุ่มที่ 1

การเปลี่ยนแปลงของคนไทยและสภาพแวดล้อม

1.3 การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

โดย

สมภพ อมาตยกุล และคณะ

ร่วมจัดโดย

มูลนิธิชัยพัฒนา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

และ

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

สารบัญ

	หน้า
แนวโน้มของการพัฒนาทางธุรกิจ.....	8
คุณภาพ	8
เน้นการตอบสนองลูกค้า.....	9
ผลผลิตภาพในการประกอบการ	9
รูปแบบขององค์กร.....	9
การค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน.....	9
ธรรมาภิบาล	10
การลงทุน.....	10
การจ้างแบบ Outsourcing.....	10
การจ้างงาน	10
ระบบ Logistic.....	11
สภาวะการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมและแรงงาน	11
การส่งออก	11
ภาคบริการ.....	11

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

โดย สมภ อมาตยกุล และคณะ

เมื่อมองย้อนหลังไป 20 ปี ซึ่งเริ่มตั้งแต่ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2529) มีการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค โดยมีสิ่งจูงใจด้านภาษี ระบบการขนส่ง มีการสร้างถนนสายสำคัญ และสร้างนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ทำให้มีอุตสาหกรรมโครงการใหม่ๆ มาลงทุนในประเทศไทย แต่ในช่วงนั้นมีภาวะวิกฤติจากหนี้ต่างประเทศของภาครัฐ เนื่องจากขาดดุลการชำระเงินต่อเนื่องกันมาหลายปี จนต้องกู้ IMF และลดค่าของเงินบาทลง ในปี พ.ศ.2524-2527

ต่อมาเกิดเศรษฐกิจชะลอตัว ราคาสินค้าตกต่ำ คนอพยพเข้ามาหางานทำในเมืองมาก เงินเฟ้อสูงขึ้น จนกระทั่งในปี 2530 มีข้อตกลง Plaza Accord ทำให้เศรษฐกิจฟื้นตัว มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม และการลงทุนจากญี่ปุ่นเข้ามามากมาย รวมทั้งการลงทุนในตลาดหุ้นด้วย เศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างเสรี และเราก็คาดฝันไว้ว่าจะเป็น NICS

มีการสร้างนิคมอุตสาหกรรมและแหล่งอุตสาหกรรมใหม่ๆ ในท้องถิ่นต่างๆ และชักจูงให้โรงงานอุตสาหกรรมไปตั้งอยู่ในแหล่ง โดยให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ การขยายอย่างรวดเร็ว ทำให้ขาดผู้บริหารในระดับต่างๆ และนอกจากนั้นผู้ประกอบการที่มีอยู่ส่วนหนึ่งยังขาดความสามารถทางด้านการจัดการ การตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และขาดข้อมูลข่าวสารการตลาด จึงต้องเร่งสร้างและพัฒนา โดยมีโครงการพัฒนาผู้ประกอบการและผู้บริหารเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งดำเนินการโดยภาครัฐและภาคการศึกษาและโดยภาคเอกชนเอง ปริมาณเงินออมในประเทศจึงมีน้อย ไม่เพียงพอต่อการที่จะนำไปใช้ในการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมที่ขยายตัวอย่างเร่งรีบ ต้องขอกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินต่างๆ

ในภาคการเงินนั้น มีการดำเนินนโยบายเสรีทางการเงิน โดยมุ่งให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงิน และมีระบบ BIBF

ภาคธุรกิจไทยมีการเติบโต มีการซื้อที่ดินเพื่อทำโรงงานอุตสาหกรรมและโครงการอสังหาริมทรัพย์ต่างๆ ทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ผลจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13.6 ในปี พ.ศ.2509 เป็น 28.4 ของ GDP ในปี พ.ศ.2539 แหล่งรายได้จากการส่งออกที่เคยพึ่งสินค้าเกษตร ร้อยละ 76.9 ของมูลค่าการส่งออก เป็นสินค้าอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 78.7 ใน พ.ศ.2539

สัดส่วนการผลิตต่อ GDP	2509	2519	2529	2539
เกษตร	33.7	24.1	18.2	11.0
อุตสาหกรรม	13.6	21.0	23.4	28.4
บริการ	52.7	54.8	58.4	60.6

มีการจ้างงานแรงงานที่มีทักษะต่ำจากภาคเกษตรเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ แรงงานเหล่านี้หลังไหลเข้าแออัดอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอาศัยอยู่ในสถานที่ที่มีการดำรงชีวิตไม่ได้มาตรฐาน จึงทำให้แรงงานเหล่านี้ได้อยู่ภายใต้ความกดดันและมีความต้องการเรียกร้องและเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลง ในช่วงนั้นเป็นช่วงที่มีการเรียกร้องค่าแรงจากโรงงานอุตสาหกรรมบ่อยครั้งและสถานประกอบการบ่อยครั้ง

สัดส่วนผู้มีงานทำ	2509	2539
เกษตร	79.9	53.1
อุตสาหกรรม	5.0	13.6
บริการ	15.1	33.3

การเคลื่อนไหวของแรงงานจากชนบทมากระจุกตัวอยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑลในช่วงที่ธุรกิจเข้าสู่ยุคเฟื่องฟู ที่ทรัพยากรชนบทถูกดูดซับรับใช้เมืองและตลาดโลก สังคมชนบทมีความเปลี่ยนแปลงด้านความทันสมัย ทั้งด้านกายภาพและการใช้เครื่องจักรการเกษตร ด้านการคมนาคม ไฟฟ้า การเปลี่ยนแปลงในระบบความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ค่านิยมที่โน้มเอียงไปตามแบบแผนการดำรงชีวิตของคนในเมืองมากขึ้น นำไปสู่การใช้จ่ายเกินตัวและกระทบต่อพฤติกรรมการออม การผลิตเพื่อขายปริมาณมากขึ้นในราคาที่ถูกลงนั้น ใช้แรงงานรับจ้างที่ไร้ทักษะมากขึ้นในการผลิต เพื่อการส่งออกเป็นส่วนใหญ่ โดยอาศัยความได้เปรียบในเรื่องค่าแรงต่ำและมาตรการยกเว้นภาษีอากร และเป็นสินค้าระดับล่างที่มีราคาและคุณภาพต่ำ

การพึ่งพาต่างประเทศทางเศรษฐกิจและวิกฤติหนี้ต่างประเทศ ความต้องการเงินทุนสูง เนื่องจากระดับเงินออมในประเทศต่ำ แต่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีราคาแพงจากต่างประเทศ อุปสงค์การนำเข้าสินค้าประเภททุน เครื่องจักร สินค้าสำเร็จรูป วัตถุดิบ และน้ำมันเพิ่มขึ้น ทำให้ความต้องการเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น ลักษณะโครงสร้างอุตสาหกรรมและการค้าต่างประเทศแบบพึ่งพาดังกล่าวนั้น มีผลให้ดุลการค้าขาดดุลในระดับสูงเรื่อยถึงแม้ว่าสินค้าด้านอุตสาหกรรมมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 78.7 ของมูลค่าการส่งออกทั้งสิ้น แต่ไทยก็ยังต้องนำเข้าในมูลค่าที่สูงมากกว่าแต่ก่อน ผลักดันให้ไทยต้องแสวงหาทุนต่างประเทศเพิ่มเติม เพื่อซื้อสินค้าต่างประเทศส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งเพื่อรักษาเสถียรภาพของค่าภายนอกของเงินบาทเป็นการกู้เงินเพื่อตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรม

ในปี พ.ศ.2539 การเติบโตทางเศรษฐกิจเริ่มไม่ราบรื่น ราคาสินค้าโดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้น อัตราเงินเฟ้อสูงขึ้น ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจไทยประสบปัญหาการส่งออก การลงทุน ตลาดหุ้น ความไม่มั่นคงในสถาบันการเงิน ใน พ.ศ.2540 ภาคธุรกิจมีหนี้ต่างประเทศ 93,416 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หนี้ภาคเอกชนเป็นหนี้ระยะสั้นถึงเกือบ ร้อยละ 40 ส่วนใหญ่เกิดจากการกู้เงินผ่าน BIBF การส่งออกที่เคยผลักดันให้ภาคอุตสาหกรรมเติบโต เริ่มมีปัญหาด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน ประสิทธิภาพการผลิตเชิงเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่ไทยต่ำกว่า อีกทั้งมีอุปสรรคด้านกฎกีดกันการค้าจากประเทศพัฒนาแล้ว เป็นผลให้การส่งออกต่ำลงอย่างมาก ใน พ.ศ.2539 เมื่อชายของได้น้อยลง เงินตราต่างประเทศเข้าประเทศลดลง มูลค่าการส่งออกที่ลดลง หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสถาบันการเงินที่เพิ่มขึ้นสูง ค่าเงินบาทเริ่ม

ผันผวน มีการนำเงินทุนสำรองระหว่างประเทศไปปกป้องการโจมตี การลอยตัวค่าเงินบาทเป็นผลให้ค่าเงินบาทลดลงประมาณเกือบ 60 บาท ตอนต้น พ.ศ.2541 และประมาณ 36 ถึง 37 บาทในช่วงปลายปี พ.ศ.2541

เมื่อเดือนสิงหาคม 2540 ไทยต้องกู้ IMF แบบสำรองฉุกเฉินและต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข เป็นการกู้ซ้ำจากที่เคยกู้ในปี พ.ศ.2524 ซึ่งมาจากรัฐบาลก่อนนี้เกินตัว แต่ในครั้งนี่เกิดขึ้นจากภาคเอกชนก่อนนี้เกินตัว เศรษฐกิจภายใต้เงื่อนไข IMF อยู่ในสภาวะตกต่ำธุรกิจหลายแห่งต้องปิดกิจการ คนตกงาน เตือดร้อน ทรัพย์สินที่ซื้อผ่อนส่งไว้ เช่น บ้าน รถยนต์ ถูกยึดคืนไปขายทอดตลาด หนี้ด้อยคุณภาพมากมาย ปริมาณผลผลิตล้นเกินความต้องการ จึงขายไม่ออก บริษัทเงินทุนถูกสั่งปิด ทำให้เกิดการระส่ำระสายในวงการธุรกิจเกิดการชะงักงันในโครงการต่างๆ ที่อาศัยสินเชื่อจากบริษัทเงินทุนที่ถูกปิดไป

แนวโน้มและยุทธศาสตร์การพัฒนาของไทยมีความเหลื่อมล้ำ การพัฒนาที่ไม่เท่าเทียม การพึ่งพาการลงทุนและความเทคโนโลยีต่างประเทศสูงเกินไป วิฤติหนี้ต่างประเทศซ้ำสองครั้ง การพัฒนาแบบไม่สมดุล การพัฒนาแบบมุ่งภายนอก การพัฒนาแนวตลาดเสรี ความล้มเหลวของยุทธศาสตร์การพัฒนากระแสหลัก ยุทธศาสตร์การพัฒนาของไทยตั้งอยู่บนฐานทฤษฎีการพัฒนาแนวนีโอคลาสสิก (Neo-Classical Economic Theory) ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบแข่งขันเสรีและบทบาทของภาคธุรกิจเอกชน การเปิดประเทศดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการค้า การลงทุน และอื่นๆ อย่างเสรีเต็มที่ การพัฒนาแบบยั้งยืนนั้น นอกจากจะสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และความเสมอภาคแล้ว ในภาคธุรกิจต้องมุ่งเน้นการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต (Productivity) ด้วยศักยภาพและภูมิปัญญาของคน โดยดูแลสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วยการผลิต เพื่อตอบสนองความอยู่ดีกินดี การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการทำธุรกรรม การพัฒนาศักยภาพของคน ระบบคุณค่า และมิติทางวัฒนธรรม การสร้างความเข้มแข็งทางภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรับปรุงการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ในภาครัฐเราต้องมีความยืดหยุ่น คล่องตัวมากขึ้น เพิ่มมิติใหม่ๆ ทางการบริหาร

หลังจากสภาวะวิกฤติผ่านพ้นไป จึงได้มีการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ที่นำไปสู่ภาวะวิกฤติในครั้งนั้น ภาครัฐและภาคเอกชนจึงได้ร่วมกันวางแนวทางที่จะปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมให้เข้มแข็งสามารถรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่องและเพื่อนำไปสู่การเติบโตที่ยั่งยืนได้ มีการปรับตัวสู่การผลิตสินค้าระดับกลางและระดับสูงมากขึ้น เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น มีการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีและเครื่องจักรที่เก่าล้าสมัย รวมทั้งปรับปรุงการจัดการด้านคุณภาพ มุ่งเน้นการลดต้นทุนการผลิต ปรับลดขั้นตอนในกระบวนการผลิต ประสิทธิภาพและการส่งมอบสินค้าให้รวดเร็ว เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ปรับปรุงการบริหารและการจัดการธุรกิจ ยกกระดับความรู้ ความสามารถของบุคลากร รวมถึงแรงงาน สร้างพันธมิตรทางการผลิตและการค้ากับธุรกิจในรูปแบบเครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster) ลดมลภาวะจากอุตสาหกรรม โดยใช้เทคโนโลยีที่ช่วยลดปริมาณมลพิษ กระจายการผลิตไปสู่ส่วนภูมิภาคและชนบท

เมื่อแลไปข้างหน้าอีก 20 ปี จะเห็นแนวโน้มที่จะทำให้ลักษณะการประกอบการทางธุรกิจเปลี่ยนไป จากปัจจุบันมาก เนื่องจากการแข่งขันทางธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ ทวีความซับซ้อน และนำเอา เทคโนโลยี และวิทยาการการจัดการรูปแบบใหม่ๆ มาใช้เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบมากขึ้น

แนวโน้มของการพัฒนาทางธุรกิจ

องค์กรธุรกิจที่จะยืนหยัดอยู่ได้ใน 20 ปีข้างหน้า จะเป็นองค์กรที่ปรับทิศทางและยุทธศาสตร์ให้ สามารถอยู่รอดและยั่งยืน มุ่งเน้นธุรกิจที่เป็นธุรกิจหลัก และปรับทิศทางให้สอดคล้องกับสถานะของ ธุรกิจที่แปรเปลี่ยนไป ส่วนมากจะเป็นองค์กรที่ได้ปรับกลยุทธ์การพัฒนา ให้สามารถแข่งขันได้ในกระแส โลกาภิวัตน์ โดยมีวิสัยทัศน์ และแสวงหาการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจด้วยกันเอง รัฐ และประชาคมเพื่อ ผนึกกำลังให้เข้มแข็ง เปลี่ยนกลยุทธ์จากการหาผลตอบแทนในระยะสั้น มาเป็นนวัตกรรมทางผลิตภัณฑ์ บริการ ธุรกิจเอกชนที่อยู่รอดใน 20 ปีข้างหน้าจะเลือกเน้นทำธุรกิจในตลาดที่แข่งขันได้/พัฒนาสินค้า/ บริการที่มีความได้เปรียบในราคา คุณภาพที่แข่งขันได้ โดยอาศัยความรู้ เทคนิค นวัตกรรมของตนเองใน การผลิต/บริการ และให้ความสำคัญในการเข้าสู่และเป็นส่วนหนึ่งของระบบตลาดและระบบการขนส่งแทนที่ จะดำเนินธุรกิจแบบโดดเดี่ยวและแยกตัวไม่เข้าสู่ระบบ ให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาลมากขึ้น การแข่งตัด ราคาจะลดน้อยลง แต่ธุรกิจจะสร้างเครือข่าย หาผู้ร่วมค้าเพื่อประสานประโยชน์ ในอุตสาหกรรมหลักที่ สร้างรายได้และมีการจ้างงานสูงที่สำคัญต่อโครงสร้างเศรษฐกิจ เช่น สิ่งทอ แปรรูปอาหาร หรือชิ้นส่วน ยานยนต์ และ ไฟฟ้า จะมีการดำเนินธุรกิจที่เป็นเครือข่ายวิสาหกิจที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน (Cluster) และแข่งขันกันในด้านคุณภาพและต้นทุนที่แข่งได้ โดยจะเห็นธุรกิจเอกชนยกระดับศักยภาพองค์กร ผลิตผลผลิตและการจัดการ เพื่อให้แข่งขันและสามารถเข้าทำธุรกรรมที่สนับสนุนเอกชนอื่นๆ ในเครือข่าย เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก โครงสร้างองค์กรจะถูกปรับให้กระชับรัดและบริหารรูปแบบใหม่ โดยผสมผสานวัฒนธรรมต่าง ๆ ของพนักงานให้เกิดพลังร่วม เน้นการพัฒนาบุคลากรมากขึ้นกว่าปัจจุบัน และขยายวงกว้างไปในทุกระดับ เพื่อรองรับการปรับตัวให้อยู่รอด ธุรกิจเอกชนจะให้น้ำหนักกับการเป็น องค์กรเรียนรู้ โดยมีการส่งเสริมพนักงานให้เรียนรู้ต่อเนื่อง และแสวงหาวิธีการจ่ายค่าตอบแทนทั้งที่เป็นตัว เงิน และไม่เป็นตัวเงิน เพื่อสร้างความพึงพอใจและความภักดีต่อองค์กร และมีกลยุทธ์ในการประสาน ประโยชน์ระหว่างเป้าหมายขององค์กร และความต้องการของผู้ทำงาน และสังคม

คุณภาพ

การแข่งขันจะเน้นเรื่องคุณภาพของสินค้า และบริการในราคาที่เหมาะสม โดยเฉพาะสินค้าส่งออก จะมีมาตรฐานด้านคุณภาพเป็นตัววัดที่บังคับมากขึ้น ถ้าธุรกิจใดไม่สามารถปรับปรุงคุณภาพให้เทียบเท่า เกณฑ์ที่วัดได้ก็จะทำธุรกรรมส่งออกต่อไปได้ยาก เช่น ผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมอาหารก็ต้องได้ มาตรฐานด้านสุขอนามัย (HACCP) มาตรฐาน ISO หรือมาตรฐานการประกอบการด้านโรงงาน เป็นต้น

เน้นการตอบสนองลูกค้า

ผู้ประกอบการจะปรับปรุงสินค้า/บริการที่มีอยู่ให้ตรงความต้องการของลูกค้าเพื่อสร้างคุณค่าเพิ่ม และยกระดับราคาสินค้า โดยเฉพาะภาคบริการ จะมีการพัฒนา ปรับปรุงสินค้า และบริการให้เข้าถึงลูกค้า กลุ่มเป้าหมาย และสามารถตอบสนองความต้องการลูกค้าได้คล่องตัว ถูกเวลา และรวดเร็ว

ผลิตภาพในการประกอบการ

ราคาสินค้าและผลตอบแทนจากการประกอบการก็เป็นเรื่องที่ทำทนายให้ผู้ประกอบการต้องมุ่งปรับปรุงผลิตภาพเชิงมูลค่าให้สามารถดำรงกิจการอยู่ได้ ธุรกิจจะให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนขบวนการในการทำธุรกรรมมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต การบริการลูกค้าที่รวดเร็ว ลดขั้นตอนและเวลาที่ใช้ในการทำธุรกรรมนั้นๆ ให้สั้นลง มีต้นทุนที่แข่งขันได้ ภาคธุรกิจจะนำเอาเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น โดยเฉพาะ IT เพื่อสร้างนวัตกรรมในการผลิตสินค้า และบริการที่ประทับใจเพื่อเสริมความสามารถในการแข่งขัน

รูปแบบขององค์กร

องค์กรมีขนาดย่อมจะมีจำนวนมากขึ้น เพราะมีความได้เปรียบในเรื่องต้นทุนประกอบการและความได้เปรียบในการแข่งขัน องค์กรที่มีขนาดใหญ่ก็พยายามปรับลดระนาบลง และกระจายงานที่ไม่มีธุรกรรมหลักขององค์กรออกไปเป็นการจ้างเหมาให้กับองค์กรธุรกิจอื่นที่ให้บริการเฉพาะด้าน ที่มีความชำนาญ มีต้นทุนประกอบการต่ำเข้ามาเป็นผู้ให้บริการ เช่น บริการด้านบัญชี ด้านการจัดซื้อ การฝึกอบรมหรือด้าน IT เป็นต้น

การจัดองค์กรจะมีการปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองการแข่งขันได้ดีขึ้น โดยนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคมเข้ามาประยุกต์ในการจัดการ เช่น มีรูปแบบ Network Organization หรือ Virtual Organization แสวงหาผู้ร่วมค้า หรือมีพันธมิตร เพื่อขยายขอบการทำธุรกิจให้กว้างขวางออกไปให้มี Economy of Scope

คนวัยทำงานรุ่นใหม่ชอบทำงานกับบริษัทที่มีขนาดเล็กที่มีพลวัตและมีวิสัยทัศน์ ได้รับมอบงานที่มีความรับผิดชอบสูง มีงานท้าทาย มากกว่าทำงานกับบริษัทใหญ่ๆ ที่ได้ทำงานที่มีบทบาทน้อย

การค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

อีก 20 ปีข้างหน้าเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านก็จะเติบโตไปอีกระดับหนึ่ง วิธีการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของประชากร จะยกระดับขึ้นกว่าปัจจุบัน การค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน จะทวีความสำคัญต่อการผลิต การค้า และการท่องเที่ยว ภาคธุรกิจจะมีการติดต่อทำธุรกรรมกับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นในรูปแบบของการจ้างผลิต การจ้างให้ปลูกพืชผลทางการเกษตร การท่องเที่ยว การ

ให้บริการทางการศึกษา และบริการวิชาชีพทางธุรกิจ และเป็นตลาดรองรับการกระจายสินค้าอุปโภค/บริโภคของไทย ภาคเอกชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการทำข้อตกลงร่วมมือทางการค้า การบริการ และความช่วยเหลือแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจและสังคมมากกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะพัฒนาความสัมพันธ์ไปสู่ความไว้วางใจและเป็นกลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจมากขึ้น

ธรรมาภิบาล

จะเป็นสิ่งที่ธุรกิจให้ความสำคัญและร่วมกันใช้ หรือนำมาเป็นข้อบังคับในการทำธุรกิจมากขึ้น เพราะในขนาดการทำธุรกิจต้องอาศัยการพึ่งพากัน และการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งและเสริมสร้างความเข้มแข็ง และลดจุดอ่อน การทำธุรกิจร่วมกันย่อมต้องมีการแข่งขันและการทำธุรกิจแบบส่งเสริมซึ่งกันและกันมากขึ้น เนื่องจากบทเรียนที่ได้รับในอดีตที่ล้วนเป็นการทำธุรกิจแบบต่างคนต่างทำ และเอาเปรียบกันนั้นมีโชหนทางที่จะอยู่รอด ผู้ทำธุรกิจต้องมีจรรยาบรรณ มีมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ เช่น การไม่ทำการค้าด้วย หรือมีชื่อในกลุ่มผู้ที่ต้องพึงระวัง

การลงทุน

ธุรกิจเอกชนจะมีบทบาทช่วยระดมทุนและมีส่วนในการบริหารจัดการโครงการขนาดใหญ่มากขึ้น โดยรัฐส่งเสริมและกำกับโดยองค์การอิสระ (Regulator)

การจ้างแบบ Outsourcing

ธุรกิจเอกชนจะรับถ่ายโอนงานบริการสาธารณะและประชาชนไปจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งจะทำให้หน้าที่กำกับผลงาน ซึ่งจะมีการผลักดันให้ธุรกิจที่รับจ้างให้บริการที่รวดเร็ว กระชับ และใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เราจะเห็นงานบริการของรัฐที่บริการโดยธุรกิจเอกชนให้บริการที่สะดวก รวดเร็วขึ้น และจะเห็นบริการที่ทำเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) มากขึ้น

การจ้างงาน

จะเห็นการจ้างงานในภาคบริการเพิ่มขึ้น เนื่องจากเศรษฐกิจที่ดีขึ้น และการถ่ายโอนงานบริการบางส่วนของภาครัฐ สู่ภาคเอกชน แต่ตลาดแรงงานจะมีสภาวะขาดแคลนผู้ทำงานที่มีความรู้ (Knowledge Worker) ทั้งพนักงานและผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ภาคธุรกิจจะเน้นจ่ายค่าตอบแทนตัดเทียมอัตราตลาดมากกว่าการจ่ายค่าแรงขั้นต่ำและจะใช้นโยบายจ่ายค่าตอบแทนตามศักยภาพและผลงาน โดยจะมีค่าตอบแทน ส่วนผันแปรที่สูงขึ้น หรือมากกว่าค่าตอบแทนคงที่ที่เป็นเงินเดือนประจำ องค์การธุรกิจต้องมี Training ของตนเอง เพื่อให้มีคนที่มีความรู้มาช่วยงานให้พอเพียง ต่อการช่วงชิงพนักงานที่มีความรู้หรือผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ และความต้องการในการขยายตัวหรือสร้างนวัตกรรมให้กับธุรกิจของตนเองให้มากขึ้น ธุรกิจเอกชนให้ความสนใจและลงทุนในโครงการเรียนรู้ต่อเนื่องเพื่อสร้างบุคลากรมาทำงานเพื่อ

สร้างความเติบโต องค์กรธุรกิจขนาดใหญ่มีการฝึกอบรมของตนเองมากขึ้น เพื่อให้มีคนที่มีความรู้มาช่วยงานให้พอเพียง เพราะจะมีการแย่งชิงพนักงานที่มีประสบการณ์และผู้บริหารมากขึ้น

ระบบ Logistic

การขาดแคลนพลังงานและต้นทุนการขนส่งที่สูงขึ้น ภาคธุรกิจจะต้องร่วมกันจัดระบบ Logistic ให้มารองรับการกระจายสินค้าและผลิตภาคเกษตรมากขึ้น

สภาวะการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมและแรงงาน

การกระจุกตัวในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลจะทยอยลดน้อยลง เพราะภาคการผลิตได้บทเรียนจากการตั้งโรงงานภาคเกษตรมาสู่ภาคการผลิตนั้น คนงานต้องทิ้งครอบครัวมาอยู่สภาวะที่แออัด ผลิตภาพของคนงานและคุณภาพของสินค้าต่ำ ปัจจุบันจะเห็นแนวโน้มว่ามีการกระจายงานที่ใช้แรงงานไปหาแรงงานในภูมิภาคมากขึ้น ประกอบกับการจัดงบประมาณของรัฐแบบใหม่ตามยุทธศาสตร์ของแต่ละจังหวัดอีก 20 ปีจะเห็นจังหวัดมีการพัฒนามากขึ้น ความน่าทำธุรกิจในภูมิภาคดึงดูดธุรกิจให้ขยายตัวสู่ภูมิภาคมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนกลางของประเทศที่มีการคมนาคม มีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน และมีเส้นทางเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งทางด้านตะวันออกและตะวันตก

การส่งออก

การกีดกันทางการค้าและมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดของต่างประเทศ ทำให้ธุรกิจส่งออกปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการตัดราคาเพื่อแข่งขันกันส่งออก แต่จะยกระดับราคาพร้อมกับคุณภาพขึ้น เพื่อมิให้ถูกกีดกันออกจากตลาด จะมีสินค้าที่เป็นแบรนด์ของไทยมากขึ้น รวมทั้งสินค้าที่พัฒนามาจากโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เนื่องจากค่าของดอลลาร์สหรัฐอ่อนตัวลง ผู้ส่งออกจะเสนอราคาซื้อขายเป็นยูโรมากขึ้น และยอมรับการชำระเงินโดยการโอนเงินระหว่างประเทศ แทนการเปิด L/C ซึ่งมีค่าธรรมเนียม แต่ร่วมค้าต้องมีความสัมพันธ์ระยะยาวที่ดี และมีความเชื่อถือ

ภาคบริการ

ธุรกิจบริการ เช่น การก่อสร้าง การสาธารณูปโภค การค้าส่ง ค้าปลีก ภัตตาคาร และโรงแรม การขนส่ง คลังสินค้า และโทรคมนาคม การเงิน การประกันภัยสังหาริมทรัพย์และบริการทางธุรกิจจะเติบโตเร็วขึ้น การขยายตัวของความเป็นชุมชนเมืองในภูมิภาค ผลจากการที่แรงงานเคลื่อนย้ายจากชนบทในภาคเกษตรกรรมมาอยู่ในชุมชน เพื่อทำงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการย่อมมีความต้องการด้านบริการต่างๆ เช่น บริการด้านไฟฟ้า ประปา การธนาคาร การเช่าที่อยู่อาศัย การก่อสร้าง การรักษาความปลอดภัย การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับการขยายตัวของภาคบริการ สินค้าอุตสาหกรรมจะจำหน่ายสู่ท้องตลาดได้ก็จำเป็นต้องอาศัยบริการด้านการค้าส่งและค้าปลีก การคมนาคม

ขนส่ง การประกันภัย ถ้าภาคอุตสาหกรรมขยายตัวมาก การบริการก็จะมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น การขยายตัวของการส่งออกต้องการตามไปด้วย บริการด้านการหีบห่อ บริการด้านการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานสินค้า บริการด้านการขนส่งสินค้า การขยายตัวของการลงทุนจากต่างประเทศ ก็ต้องการบริการด้านวิชาชีพต่างๆ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ทำให้การบริการต่างๆ มีมากขึ้น และซับซ้อนขึ้น การซื้อขายสินค้ารูปแบบที่ซับซ้อนขึ้น การใช้บริการทางการเงินและการตลาดที่ทันสมัยขึ้น การขายสินค้าและบริการที่ดีพุ่งมาด้วย

สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

พ.ศ.	ภาคเกษตรกรรม	ภาคอุตสาหกรรม	ภาคบริการ	% รวม
2530	16.6	26.6	56.8	100
2535	13.0	31.1	55.9	100
2539	10.6	33.1	56.3	100

สัดส่วนของจำนวนแรงงาน

พ.ศ.	ภาคเกษตรกรรม	ภาคอุตสาหกรรม	ภาคบริการ	% รวม
2530	64.4	9.0	26.6	100
2535	60.8	11.3	27.9	100
2539	50.3	13.6	36.1	100

ตามแนวโน้มที่ผ่านมา ธุรกิจภาคบริการใน 20 ปีข้างหน้า มีแนวโน้มขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วและมีสัดส่วนการรองรับ และดูดซับแรงงานมากขึ้นเพราะประเทศไทยมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น การขยายตัวของความเป็นชุมชนเมือง เนื่องจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม การขยายตัวของการส่งออก การขยายตัวของการลงทุนจากต่างประเทศและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ประชาชนในชาติมีรายได้มากขึ้น มีความต้องการความสุขสบาย คุณภาพชีวิตเวลาพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น ทำให้เกิดบริการใหม่ๆ เช่น บริการด้านการท่องเที่ยว ภัตตาคาร ร้านอาหาร การบันเทิง การศึกษา การรักษาพยาบาล การดูแลสุขภาพนามัย